

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház, I. emelet.
Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak
Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre
2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Magyarország 900 éves keresztény államisége.

Magyarország, sőt az osztrák-magyar birodalom, sőt egész mévelt Európa figyelme méltán fordult e napokban *Esztergom*, magyar katolikus egyházunk, Magyarország hercegprímásának a székhelye felé nemcsak azért, mert az esztergomi primás közjogi helyzete és állása különb minden más ország primásának, például a mainzi vagy a canterbury érseknek az állásánál, hanem legkivált és főképp azért, hogy milyen értelmű és súlyú tud és fog adni Magyarország első főpapja a többi papsággal egyetemben ama ünnepélynek, mely a magyar kereszténység fenállásának 900-dik évfordulóját jelzi. És e tekintetben teljes megnyugvással olvashatta mindenki az ünnepélyek részletes programját, mert annak minden pontja fényesen tanuskodik Magyarország főpapjának s vele együtt az egész katolikus papságnak magasatos érzületéről, a melylyel a világra szóló történelmi momentumnak 900-dik évfordulóját méltányolja. — Büszke öntudat és önérzet az, mely szól a programból mihozzánk, mert hisz ez a papság Szt. István örökségét nemcsak hogy megőrizte, hanem azt sok százszorosan, sőt ezerszeresen megnagyobbította s oly magas fokra fejlesztette, hogy az nemcsak hogy kiállja a nálánál régibb egyházakkal a versenyt, hanem azokat számos meghonosított és megizmosodott institúciójával még fölül is mulja.

Nem akarok itt részletekbe bocsájtkozni s számos példákkal allításom helyességét bizonyítani, hisz megirták és megfogják még ezt számtalanszor irni nálammal szakavatottabb tollak, de ezt a két példát okvetlenül kell érvelésül felhoznom, hogy Európa

egy államában sem tudott a kereszténység, vagy mondjuk, a katolikus egyház oly diskkrét módon azonossá lenni, összeforrni az állammal, mint minálunk, és hogy Európa egy országában sem tudta a katolikus egyház a maga önállóságát oly diskkrét módon fentartani, megővni akár az állam terjeszkedni akaró túlhatalmával, akár a Vatikán roppant befolyásával szemben. Ez a körülmény a magyar katolikus egyháznak a többi országok katolikus egyházaival szemben bizonyos külön állást biztosít s Róma mindenkor, a midőn erre alkalma volt, el is ismerte ezt. Ez a helyzet bizonyára érdeme első sorban Magyarország primásainak, másod sorban a többi főpapnak és vele együtt az egész klérusnak. Ez magyarázza meg ama büszke és magas öntudatot, a melylyel a program készült és a melylyel az ország primása és vele együtt az egész papság a 900 éves emléket megülni készült.

Hogy az ünnepélyek súlypontja Esztergomban volt, azt csak helyeselni és méltányolni lehet. Hisz Esztergomból indult ki ama nagyszerű eszme, hogy a magyar nemzetet előbb kereszténynek kell tenni, ezután pedig Magyarországot az európai keresztény államok sorába iktatni s azokkal testvéri viszonyba hozni. A történelmi múlt, a nemzeti és egyházi traditio tehát ismét ide vezette vissza a kereszténység diadalának emléket, a honnan az hódító hadjáratára kiindult. Ha volt valamikor Esztergomnak fényes életszaka s volt az egész országra kiható fontossága, ugy bizonyára akkor volt az, a mikor a böles fejedelem, *Szt. István* székelte benne s innen árasztotta és árasztatta a kereszténység diadalarait le a Dráva, fel a Magas Tatra és az erdélyi havasok felé. Esztergom falai között gondoskodott az ő nagy szíve a nemzet és baha megszilárdításáról.

de egyszersmind aggodott is országának és nemzetének jövője miatt. — És midőn most 900 évnek emlékei megelevenednek szíveinkben s látjuk a nagyszerű esztergomi ünnepélyeket, szintűgy fáj lelkünknek tudni, hogy Esztergom többé nem az ország szíve és hogy a fényes ünnepélyek inkább a múltnak szóló emlékek maradnak.

De a midőn az ünnepélyek programját olvassuk, azokból nemcsak a magas és büszke érzület szól hozzánk a mély hála és az isteni gondviseles iránt. Hisz a kereszténység felvétele okozta országunk állami szervezetét, mely nélkül a magyar nemzet épp ugy nyomtalanul tűnt volna le a népek láncolatából, miként a hun, avagy az avar. Ebben rejlik Szt. István királynak soha el nem évülő, örök időkre szóló érdeme. Árpád böles vitézségével elfoglalta ugyan nemzete számára e hon, de azt a szerzeményt állandóvá és örök időkre elpusztíthatanná Szt. István tette azáltal, hogy nemzetével megkedvellette és fűvettette a keresztény vallást s országának ezzel kapcsolatosan állami szervezetet adott.

Nagy érdeme Szent László és Kálmán királyoknak, hogy teljesen felfogták és megértették Szt. István politikáját és hogy az ő művét nemcsak kiépíteni, hanem beteljesíteni is iparkodtak lelküknek forró vágya szerint. Nem lehet most itt e szűk keretben a kereszténység felvételének és elterjedésének történelméről és annak bizonyára rendkívül érdekes és tanulságos részleteivel foglalkoznom, hisz meg vannak azok írva számos kitűnő munkában, de legkivált Horváth Mihálynak „A kereszténység első százada Magyarországon” című művében, én csak röviden és laikus módon arra akartam irányítani a tisztelt olvasó közönség figyelmét, hogy mily fontosak és magasatosak a katolikus egyház ünnepélyei a keresztény-

TÁRCZA.

Lámpafénynél. *)

— Grosschmid Mária költeménye. —

Ismét vége egy napomnak,
Újra sötét este lett,
Magamtól ah! félre kérdem:
„Hát nem szeretsz engemet?!”

Te azt mondod: nem jöhetsz el,
Visszatart a munka, gond . . .
Nem! te már nem szeretsz engem,
Ne hitegess! mondd ki, mondd.

Tudod te, hogy ég a vágyam,
Téged látni mindenhol!
Hogy e vágy szívémben égve
Tűzpatakként szerte foly . . .

Te azt mondod nagynyugodtan:
„Istenem! ha nem lehet!
Lekül a gond, kötelesség
Visszatartja szívemet!”

Tudom én jól, milyen a vágy!
Teáltalad ismerém,
Mikor neked gondolatod,
Álmod nem volt más „csak én!”

Ilyen álnok, szőszegő, ah!
A te szíved hogy' lehet?!
Hogy' lehet, hogy lánggal égve
Egyszerre csak elfeled?!

Mennyi bával, szenvedéssel
Ütök én itt egymagam!
S lámpámnak ily fénynyel égni
Mellettem még kedve van?!

Vagy talán csak bánatomra
Gyárgólóda rámutat?
Hogy fokozza, megnőrelje
Ezzel is a kinomat?!

Nem! te fényes, kicsi lámpa,
Vigasztalni vagy te itt:
Hogy, ha minden elhagyott is,
Műszám esőjje fölsegít!

S vágytól égve, elgyötörve
Ébredessen száz dalom,
Megszalatra, összelőve,
Belesíra bánatom' . . .

Láng A. József.

A Bácska költője.

— A „BAJAI HIRLAP” eredeti tárczája. —

Pár hónap előtt egy különös és érdekes agyvelő mondta fel a szolgálatot a nagy pesti bérkaszárnnyak közt: *Papp Dániel* a Bácska kitűnő és édes költője elnyerte a Tóth Kálmán

szomorú örökségét. Papp Dániel — tanyája az „Országos Hírlap”, az „Uj Magyar Szemle”, de kiváltképp a „Hét” volt — a magyar újságírók közönség gourmet-inek írt. Finom és meleg tárcza-cikkei és magvas, mély essay-i ismerték, sőt emlekezetessé tették csekélyesen csendő nevét azon aranylag kiesny magyar olvasóközönség előtt, a mely az utat, eredetit és becsületeset keresi a régi, ismétellen felmelegített menu helyett. Modern műveltségének forró tüze klasszikus tudás fényével párosult és Horatius Flaccustól egész Poë Edgarrig minden nagy költőt szívébe foglalt. Azt csodáltuk legjobban benne, hogy annyi olvasás, a könyveknek oly rengeteg halmaza az eredetiség rovása nélkül fért meg agyában. Agyában a mely ime most megölte.

Egy sokaktól támadott és sokaktól szeretett gárda van a magyar sajtó organumai között: A „Hét.” A francia szellem magyarországi nagykövetsége, a mely a stilművészet igazi remekét produkálja, Papp Dániel volt ennek a követségnek az attachéja. És mily magyar volt mégis stíljának finom ereje, tősgyökeres szépsége és meleg lüktetése. De magyarságába bele vegyült valamely különös zamat, mint piros rózsza illatába a fehér orgona. Bunyevác volt testestől-lelkestől és úgy vettem ki írásából: életének czejául tüzte ki, hogy a bunyevác fajt, ezt a keménynyaku, erős, büszke fajt, mely ott áll őrt a magyarság és a szláv tenger között, felfedezze a magyar irodalom, sőt a magyar társadalom tudata számára. Mig Herezeg Ferencz elmés gúnnyal örökíté meg a bácskai bűnyök könnyűvérű fiait és a híres eladó leányokat, addig Papp Dániel komolyan és tüzes szeretettel közeledett a gyönyörű, erős, könnyelmű, de nyílt és őszinte fajtához. Meglátta bennük (csak tisztavérű költőnek vannak ilyen szemei) a magyar ember nyílt becsületeséget párosulva a szláv

*) Szerzőnek 1893-ban megjelent „Stunden der Wehmuth” című verseskötönyéből.

ség felvételének 900-dik évfordulóján. Anyagi jólétünket, szellemi kincseinket, a melylyel hazánk és nemzetünk dicsekedhetik, mind a kereszténységnek köszönhetjük. Nélküle nem lettünk volna nemzet, nélküle hazánk nem lett volna állam, nélküle a tatár és a török hadjáratok és hódítások viharai el-söpörtek s ma már emlékünks is megmohosodott volna.

De épp azért, mert ez így van, kérdelem én, vajjon csak a katolikus egyháznak van joga és csak az ő kötelessége volt a 900-ik évfordulót megünnepelni? Hát a protestáns felekezetek nem keresztény felekezetek-e? Az ország anyagi és szellemi haladása, vívmányai és kincsei, a melyek a kereszténység szárnyai, befolyása alatt nagyra nőtt és fejlett műveltségünknek az eredményei, nem a protestánsok kincsei is egyszersmind? Hát a protestáns felekezetek nem vettek-e részt a keresztény műveltség fejlesztésében? Sőt tovább megyek és azt állítom, hogy még a görög hatholikus és görög keleti, az unitárius és még a zsidó felekezeteknek is lett volna okuk és joguk ez alkalommal ünnepelni. A keresztény műveltség részben az övék is és annak pártfogása alatt teljes szabadságát élvezte hazánkban mindenkor a zsidóság is. Nincs Európában keresztény ország, a melyben kezdettől fogva oly szabadon és bántatlanul élhetett a zsidóság, mint minálunk, a mi hazánkban. Az Árpád-házi királyokról tudjuk, hogy a legnagyobb kiváltságokkal ajándékozták meg a zsidókat és oly előnyökben részesültek, a minőkben ebben a korban egy nemzet történetében sem találunk. Szent László törvényei a legnagyobb szigorúsággal követelték, hogy a mohammed vallású holligárok, az ugynevezett magyar izmaeliták a keresztény vallásra térjenek, holott a zsidók vallásátsoha senki sem bántotta. A zsidók tehát a keresztény vallás oltalma alatt élvezték polgári jogaikat. Nem is volt hazánkban és sohasem is lesz zsidóüldözés, mert ezt a magyar keresztény egyház szelleme sem a multban nem tűrte el, sem a jövőben megengedni nem fogja. Ez a szellem is egyik kiváló és különös jellemvonása volt és marad a magyar kereszténységnek. Épp ezért újból állítom, hogy a nem katolikus felekezeteknek is joguk és okuk lett volna együtt ünnepelni a római katolikusokkal.

De van az én gondolatomban egy politikai momentum is, és ez az, hogy a római katolikusok fent jelzett ünnepélyei a római katolikus egyház teljes azonosságát az állammal, a magyar állam eszméjével teljes és felbonthatlan kapcsolatát

demonstrálják. A római katolikus egyház és a magyar állam tehát összeforrt eszme, a melynek képeséből a többi felekezetek, mintha nem is volnának a szl. korona testének tagjai, egyszerűen kihullottak. Ennek nem a római katolikus ünneplő egyház az oka, hanem a nem ünneplő többi felekezetek.

Adjá Isten, hogy a tizedik század évfordulóját az összes felekezetek az egységes állam és haza eszméjének emléke gyanánt együtt és egyenlő magasztos hangulatban ünnepeljék.

Mihalitska István.

Helybeli és vidéki hírek.

Öfelsége a király hetvenedik születése napját az idén is a nagy naphoz méltó fényvel ülte meg városunk polgársága. Már kora reggel mozsárlővések jelezték, hogy ünnepra váradtunk. A nyilvános épületek lobogódszt öltöttek, dél előtt pedig hálaadó istentiszteletet tartottak. A *rom. kath. templomban* d. e. 9 órákor volt a Te Deum nagy papi assistencia mellett, melyen a helyben állomásozó honvédszár osztály és a méntelep tisztjei és legénysége, a városi hatóság, a kir. járásbíró, a szolgabírói és adóhivatal, a m. kir. állami tanítóképző és a városi polgári fiúiskola tanári kara vettek részt. Derék zenekedvelőink *Derlik* vegyes ének- és zenekarra irt C. miséjét adták elő, betétül pedig *Matskássy Sándorné* urnó az „Oh salutaris hostia” kezdetű szép egyházi dalt és *Molles Károly* ur egy „Ave Marit” énekeltek a tölök megszokott művészi precizitással. *Az ev. ref. és az ágostai evang. templomokban* is tartottak ünnepélyes istentiszteleteket.

Az izr. templomban d. e. 11 órákor volt az ünnepélyes istentisztelet, melyen az összes hatóság és izr. nőgyűlés és a Leányegyesület küldötségei vettek részt. A templomi kar egyházi énekeket és a Hymnuszt adta elő, *Dr. Adler Lipót* rabbi pedig hazafias szép beszédben méltatta koronás királyunk tündöklő uralkodói erényeit.

A tisztikar a mai nap alkalmából a „Nemzeti Szállodában” díszebédet rendezett.

A kilencszázados jubileum a templomban. A helybeli rom. kath. templomban vallásos kegyelettel ülték meg a magyarországi kereszténység 900 éves jubileumát. A hatóságok, a tisztikar és a polgárság egészen megtöltötték a templomot, hol *Murray Imre* káplán hazafias és szabadelvű szellemű atlengett ünnepi beszédet mondott. A nyilvános épületeken és sok magánházon a nemzeti lobogó hirdette az ország nagy ünnepét.

Katonai szemle. *Fajta József* tábornok és dandárparancsnok pénteken a helyben állomásozó honvédszár osztály felett szemlét tartott.

Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter *Pasnári Győzőt* a bajai állami tanítóképző intézet s. tanárát a székelykeresztúri állami tanítóképzőhöz tanárra nevezte ki.

mára meghal, lassan és mosolygó halállal. Így történt, hogy amikor Papp Danielt az ő nagyodó tudásával, bonczoló kritikai ösztönével a családjaért való gondok arra kényszerítették, hogy a képviselőházban a naplórszerkesztő-segédi állást elfoglalja, idegrendszere ezt az aránylag elenyésző szellemi munkát nem bírta el. Pedig főnöke, *Endrődy Sándor*, maga is költő, a legjavából. Azt hiszem, nehezen bírja ő is, de bírja. Papp Danielt azonban nem volt képes arra, hogy újra stílzálja nagyságos Molnár Jenő és Páder Rezső urak hosszú beszédeit. Lelkében a Chopin akkordjai remegtek, okos elméjében a finom ironia vitatkozott a mély filozófiával. Mint mikor a sulyosan megrakott szekér egyet zökken és a tengely összetörök, úgy futott végig egy vékony repedés azon a hártyan, mely agyában rezgett. Regényét megtapsolta a kritika, irányát előtt minden művelt magyar olvasó fejét hajtott, a Petőfi-társaság már majd hogy tagjai sorába nem választá. Sokan a magyar Turgenevnek nevezték, nevét keresték annak a sajátos piros színű zománcznak, mely írásain előmúlt.

Most már tudjuk a nevét: *szíve vére volt*. „A stilla, a stilla il sangue del mio cuore . . .”, mint De Amicis mondja: cseppenként odaadta nekünk egész szíve véret, magának nem tartván meg semmit.

Jött tette-e, hogy odaadta? Megfejtethetlen, ócska, régi kérdés. Igaz: a magyar irodalom gazdagabb egy tüneményes talentum emlékével, de mit fog felelni szegény özvegy asszony, ha a két apró gyerek, kikről Papp Danielt utolsó novelláit írta, — megkérdezi: „hol van az édes apánk?”

Anima Solo.

Közigazgatási bizottsági ülés. Baja város törvényhatóságának közigazgatási bizottsága f. hó 13-án *Schmausz* Endre főispán elnökelete alatt ülést tartott, melyen a bizottság tagjai a szakukhoz tartozó ügyekben tettek meg jelentéseiket.

Athelyezés. *Juhász Béla* honvédszár hadnagyot, kit csak közelebb helyeztek Bajára és kinek ezen rövid itt tartózkodása daczára is a tisztikar osztatlan rokonszenvét sikerült kiérdemelnie, Zala-Egerszegre visszahelyezték. Sajnos, a fiatal hadnagy nem sokáig örülhetett az athelyezés hírének, mely őt ifju nejevel, kit nem is hozott el Bajára, ismét egyesítette volna, mert majdnem egyidejűleg az athelyezés örömhíréről távirat érkezett, mely sürgősen hívta nagybetegg lett felesége kórágához. — Pénteken pedig sürgöny érkezett a helybeli tisztikarhoz, mely a fiatal nő halálát tudatta. A tisztikar táviratban tolmácsolta fájdalmas megilletődését kedvelt bajtársa irányában.

Véres kardpárbaj. *G. B.* kir. járásbíró és *F.* Pécselt állomásozó honvédszár főhadnagy pénteken a helybeli honvédszár laktányában kardpárbajt vívtak. Mint segédök közreműködtek a járásbíró részéről: *Tarajossy* országgy. képviselő és *Ficzere* kir. albiró, a főhadnagy részéről: bárá *Podmaniczky* és *Schnitzler* honvédszár századosok, mint párbajorvosok *Dr. Ladányi* Mór körhazai főorvos és *Dr. Marton* Jenő honvédszár ezredorvos. — Mindjárt az első összecsapásnál a főhadnagy vállán és karján megsebesült, mire a párbajt beszüntették. — A párbajra, mint értesülünk, *Cirkvenicza* fürdőhelyen történt összeszólalkozás adott állítólag okot.

Hangverseny. *Perlaki* Eleonóra asszony, az előnyöben ismert zongoratanonő, ki városunk neozéletében fáradhatatlan buzgóssággal működik, f. é. szeptember hó 8-án a „Nemzeti Szálloda” dísztermében *Buda* Jenő, *Tschutschegg* Emil és *Bruck* Aurél urak, valamint a műsorban megnevezett tanítványai közreműködésével jótékony célú, táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. Kezdete este 8 órákor. Helyárak: ülőhely 2 korona, állóhely és diákjegy 1 korona. Jegyek előre valthatók: *Hoffenreich* Károly ur gyógytárában, *Fischer* Béla és *Berndorfer* Éde urak üzletében és a hangverseny estéjén a pénztárnál. Minthogy a befolyó tiszta jövedelem fele része és a felülfizetések egész összege a bajai árvaház alap gyarapítására fordítandó, felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Az érdekesnek ígérköz hangverseny műsora, a melyre olvasó közönségünk figyelmét felhívjuk, a következő: *Műsor*: 1. *Wagner* Richárd: Nyitány a „Tannhäuser” című dalműhöz. — Két zongorán 8 kére előadják *Dallmann* Ella, *Pollák* Bella, *Rosenberg* Adrienne és *Wiesel* Mariska kisasszonyok. 2. *Jókai* Mór: A lengyelek fehér asszonya. — Szavalja *Bruck* Aurél ur. — 3. *Ill. a) Goltzmann*: Le réve. *b) Offenbach*: Musette. — Gordonkán előadják: *Buda* Jenő ur, zongorán kiséri *Dallmann* Ella k. a. IV. *a)* Magyar dalok. *b)* Serley: Remény keringő. — Éneklí *Schlipf* Ella k. a. V. *Chopin* Grande valse. — Zongorán játsza *Rosenberg* Adrienne k. a. VI. *Paulo Felis*: *a)* Calma. *b)* Humoresque. *Ridley-Kohne*: Magyar ábránd. — Hegedűn előadja *Tschutschegg* Emil ur. VII. *Rubinstein*: Nagy magyar fantasia. — Két zongorára 5 kére előadják: *Pollák* Bella és *Wiesel* Mariska k. a. VIII. *Hummel*: Triohegedűn gondonka és zongorára (Op. 22.) — Előadják *Buda* Jenő, *Tschutschegg* Emil urak és *Perlaki* Eleonóra asszony.

Záróvizsga. *K. Tany* József, a kitanú mód-szeréről városszerzte előnyöben ismert táncztánár szerdán növendékeivel záróvizsgát tartott. Ezuttal is alkalmunk volt örövendesen tapasztalni, hogy a tanítványok Terpsichore tudományában mily őriari haladást tettek és mily tökéletesen sajátították el a táncz művészetét.

Halálozás. *Özn. Radány Gyuláné* született Kulcsiesics Berta, *Radány* Péter, zombori kir. törvényeszi bíró édes anyja folyó hó 14-én 71 éves korában meghalt. Ritka női erényekben gazdag élet költözött el az elhunyt urnóval, ki városunk jótékonyági életében mint a *bajai első Nőegylet* évek hosszú során át volt buzgó elnöke illetve díszelőnöke áldásos tevékenységet fejtett ki. Végtestiszege f. hó 15-én ment végre a közönség osztatlan nagy részvéte mellett. A nőgyűlés haláláról külön gyászjelentést adott ki és kegyelele jeleül koszorút helyezett a ravatalra. A gyászoló család a következő szomorú jelentést bocsátotta ki: Alulírottak mély fájdalomtól megtört szívvel jelentik az összes rokonság nevében is, hogy a legjobb és legönfeláldozóbb édes anyja, anyós illetve nagynyája *özn. Radány Gyuláné* szül. *Kulcsiesics Berta* f. hó 14-én reggeli 5 órákor, áldásos életének 71-ik évében, a haladók szentségének fölvétele után az Urban jobltérre szenderült. A drága halott hült teteme folyó hó 15-én d. u. 1²⁶ órákor fognak a Szent-Rókusához címzett sírkertben a családi sírboltban öröké nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 16-án d. e. 10 órákor a Szent-Ferenciek templomában fog a Kegyelem Urának bemutatni. Baján, 1900. évi augusztus hó 14-én. Örök áldás lebegjen porai felett! Ra-

vérgyűlék által beléforrott izzó fantáziával és daczos öserővel. Hítte, hogy ez a még ereje teljében levő fajta, a nagy és híres Bácskaország, csodaszép asszonyaival és izmos, eszes férfaiával fogja felfrissíteni pettyhűdt társadalmunkat, eredetiség nélkül szűkölködő irodalmunkat. Olyan vezető gondolatáva, édes rögeszméjévé vált ez Papp Danielnak, mint a szintén korán elhunyt *Justh Zsigmond*nak a „magyar vallás”. Azért mondom, a Bácska ne feledje sohasem Papp Danielt, viszonozza ennek égő szeretetet büszke és hálás emlékezzéssel.

És most visszatérek újra oda, a honnan kiindultam, a Tóth Kálmán örököségére. A „Het”-ben gyakran találkoztam *Jaák* írása a Papp Daniellel. Amaz a Tóth Kálmán *vérszerinti* örököse, szintén felig-meddig a mi nemes, büszke, erőstollu *mostoha fiunk*, emez a Tóth Kálmán *sorsának* az örököse: a gyönyörű agyvelő, a mely megrepedt, az epedő szív, a mely elborult s a merengő lélek, mely sötét szárnyakon hagyta el e földi tereket.

Anatole France mondja: „Les livres nous tuent, aimons les livres, ils nous content assez cher, aimons-les, nous en mourons”. A könyvek a mi szerelmünk és halálunk. Elaltatnak, megölelenek, összeesőköljük vérző ajkainkat és mi visszaesőköljük őket és belehalunk. És itt nemcsak a szellemi halált és a nyomában járó testi pusztulást értem, hanem ama lassu halált, mely a sok tanulás és olvasás nyomában körülöttünk végmegy. A szem látja az életet, írásokban pontosan és színesen tükrözti, de azért az a világ neki halott. Ő nem tud beleállni az élet öklözői közé, ő nem tud magának zsiros hivatalt szerezni, ő nem képes vagyont gyűjteni, rangot szerezni, hatalmasok kegyét vadászni, — szóval mindaz, a mit köznyelven *életnek* neveznek — talán még a szerelmet sem véve ki — az ő szá-

dány Péter, Radány Gizella, gyermekei. Radány Péterné, szül. Paukovics Blanka, menyje. Halm Emil, veje. Radány Gyula, Radány Gabriella, unokái.

Érdekes adatok. Az országos statisztikai hivatal július havi közleményéből vesszük a következő vármegyénket érdeklő adatokat. A városi törvényhatóságok közül a születési számarányok tekintetében Szabadka áll az első helyen, az utolsó Zombor; a legkevesebb haláleset pedig Baján történt.

Vármegyei tanítók ülése. Vármegyénk községi tanító egyesületének központi választmányja a Zomborban f. hó 12-én tartott ülésében elhatározta, hogy a vármegyei közgyűlés f. hó 26-án és 27-én Baján fog megtartatni.

A közvilágítást ellopták. Ez a furcsa eset Zomborban történt meg, ahol még mindig a petróleumlámpáknál tartanak. A rendőrfőkapitánynak már hosszabb idő óta feltűnt, hogy éjfél után az utcái lámpái mind kialusznak, holott a város a lámpákba esténként annyi petróleumot öntetett, hogy éppen elég volt szorultak volna ily szokatlanul józan életmódra. Nehány szemfelügyelő rendőrt bízta meg, hogy lesse ki a lámpák titkát. A rendőrök aztán rajtakaptak egy sötét alakot, amint éjfél tájban felmászott a lámpaoszlopokra és sorba öntögette ki kannájába a lámpákból a petróleumot. A találatlanul tolvaj nyomban bekisérte a rendőrségre, ahol bevallotta, hogy már négy év óta üzi ezt a jövedelmező foglalkozást. A főváros tolvajvilága bizonyára őszintán sajnálni fogja, hogy Budapesten már idejét multa a petróleumvilágítás, mert különben egy lopási ág nyílnék meg előtte. A légszusz bizony nem valami alkalmas lopási célokra.

CSARNOK.

Szürkület.

A „Bajai Hirlap“ részére írta: **Edith.**

Amint a hintaszékben hátradülve ott fekszel, úgy nézett ki, mintha elszállott volna már belőle a lélek. Nagy sötétkek szemei lecsukva, piezinyke, soványnya aszott kezében egy szál ibolyát szorongatott. Néha-néha, amint a hűvösebb tavaszi levegő megérintette, összehorzongott, felnyitotta lassan, bágyadtan szemét és halkán szólt oda, a mellette ülő férfinéz: — Hideg van Ernő, fázom, pedig azt hittem a tavaszi levegő meggyógyít —, de érzem, hogy ez sem segít. Fáj Ernő itt benn, nagyon fáj.

A fiatal férj észrevétlenül egy könnyet törült ki szeméből.

— Ne idegeskedjél édesem, tudod ez árt neked; légy türellemmel, hisz itt vagyok melletted és látom, hogy napról-napra javulsz.

A mellbeteg asszonyka mintha nem értette volna.

— Emlékszel — kérdé — ma egy éve, istenem, akkor is rügyeztek a fák, zöldült a pázsit és oly illatos volt a levegő, a nap melegen sütött és olyan aranyos fényrel vonta be a nasmenetet, a boldogság úgy lüktetett bennem, azt hittem nem élem túl azt a pillanatot.

A visszaemlékezés boldog mosolyt varázsolt a beteg asszonyka halvány ajkaira.

— Aztán elutaztunk — folytatá — kimondhatlan boldogok voltunk, egyszer aztán, egy nyugtalan lázas éjszaka után, piros vérfoltok jelentek meg zsebünkön.

— Ne folytasd kérlek, esillapította a boldogtalan férj a lázban égő beteget — az csak képzelődés volt, nincs neked semmi bajod, csak gyenge vagy.

— Ninesen — felelé álmodozva — nem sokára ennyi se lesz.

Ernő felugrott, elment a járkálni kezdett, mire a beteg kisse magához tért.

— Jöjj ide Ernő, nem beszéltek többé ilyen bolondságokat, nem akarok meghalni, nem — sőt élni fogok viruló egészségben. — Ugye bajai nekem egy reggeli fehér pongyolát, tudod amilyet már rég szeretnék, — battisttal, esipkével, halványkék szalaggal, amiben majd setalok az uracs-kámmal reggelenként.

Köhögési roham fogta el a beteget a sok beszéd után.

Ernő odaugrott, karjaiba zárta a lesóványodott gyerekkaszonykát, kétségbeesve, tehetetlenül nézte ezt a lassu rombolását a halálnak.

— Nézd Ernő, vér — ugy-e vé? — milyen piros — de nem fáj — nem fáj semmim.

A beteg kimerülve dőlt hátra és lassan elaludt, úgy nézett ki sápadt arcával mintha viaszból lenne.

Ernő a férj gyengéden betakarta a kimerült beteget, odaült mellé, és végtelen szomorúsággal nézte ezt a letört bimbót, élte tavaszán.

Nem így képzelte ő a házasságukat. Már mint gyermekek különösen vonzódtak egymáshoz; amíg a többiek lapdázással, játékkal töltötték szabad idejüket, addig az ő fiatal lényük, csak egymás mellett érezte jól magát; velük nőtt ez az érzelem is.

Am a leány gazdag szülei nem jó szemmel nézték a szegény polgár szülők gyermekét.

Megtöltötták az érinkezőst, de ők a szerelmek leleményességével találtak alkalmat arra, hogy összejöjjenek.

Ilyenkor a férfi csak arra kérte Irmát, hogy várjon rá.

— Eljövök magáért Irma, — tanulok, küzdök, hogy méltó lehessen kezére.

— Megvárom Ernő, felele szemlesütve Irma, és egy forró kézsorítás megerősítette ezt a kijelentést.

Mult az idő, Irma kifejelett szép leány lett, és állhatatosan kikoszorozott mindenkit.

Sokat szenvedett születőitől, akik makaességnak hitték a dolgot, de elantóritani nem lehetett.

Végre bekopogtatott Ernő, már mint előkelő hivatalnok: a szülők boldogan egyeztek a szerelmi frigybe és Ernő mint fiatal hitvesét vitte Irmát a főváros felé.

De nem sokáig tartott a boldogság. Irma egy mulatság alkalmával erősen meghűtötte magát, vért kezdett köpni.

Ernő minden elkövetett, hogy a bajt további fejleményekben megakadályozza, — de hiába minden. A legvidámabb, a legmelegebb napsugár is csak szomorúságot talált náluk, amint az ablakon bekandikált.

Nehéz sóhaj hagyta el a fiatal férj keblét. Szomorúan eszokolta meg felesége halvány arcát, mire a beteg felebredt.

— Olyan könnyen érzem magam Ernő, megpróbálom ma felkelni: — tudod mit — tette hozzá élenkben — rendeld meg még ma a divatárusnál a pongyolám, mintha erősebbnek érezném magam, jöjj ide, hadd támaszkodjam rád, — felállok.

És lassan felemelkedett a férj segítségével, de egy percz mulva visszahanyatlott.

— Elszédültem — sóhajta szomorúan, — majd holnap.

Nagyon nehéz éjszakája volt, folyton köhögött, a csillapító szereket nem volt ereje bevenni. Végre elesendesült.

Ernő lábujjhegyen távozott, egyenesen a divatárushoz, hogy a kész pongyolát megvegye és örömet szerezzen vele feleségének.

Odatette az ágyba melleje.

Az asszonyt erős köhögési roham fogta el, — felebredt.

— Ah sikoltott fel örömmel, a pongyola, milyen édes, mint a hab oly könnyű. Ernő segíts felpróbálnom.

Bizony háromszor is visszahanyatlott, amíg felvette. Aztán a tükör elé vitette magát.

— Ernő ugye szép, ugye édes — köszönöm Ernő, — de nem folytathatta, mert egyszerre elszédült és teljes erővel kezdte a vért hányni.

A fehér pongyolát pirosra festette a kiömlő vér, a habkőnyű esipke bemoeskolva.

Leesokott szemekkel, hátrahanyatlott fejével, letört virágként esett vissza, csak annyit tudott még mondani:

— Ernő — a pon—gyola, abba temessetek.

MICHITSCH ISTVÁN

tulajdonát képező

Fő-utczai, a Bódog-térre is néző, jelenleg

ÖZV. BARNA ALBERTNÉ által birt

SAROK

ÜZLETHELYISÉG

1900. november 1-től

== bérbe adandó. ==

A BAJAI TAKARÉKPÉNZTÁR BÉRHÁZÁBAN

egy, a fő-térre néző

4 szobás lakás

kiadó.

Egy jó karban levő

ZONGORA

elutazás miatt eladó.

Czím: a kiadóhivatalban.

Van szerencsém az igen tisztelt hölgy közönséggel tudatni, hogy helyben a **Fischer Sámuel-féle bérpalotában 1-ső emelet 1-ső ajtó alatti lakásomban**

női divat-termet

nyitottam. Törekedni fogok, hogy a bizalmukkal engem szerencsétlétő hölgyeket minden tekintetben kielégíthessem.

Kérem a nagyérdemű hölgyek szíves pártfogását.

Kiváló tisztelettel

Grósz Gyuláné.

8261. szám.

tkv. 900.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a visszárverést **Dr. Boros József** bajai ügyvéd által képviselt **Kőrösi Bálint** és **Kőrösi Jusztin** **Kőrösi Ferenc** elleni végrehajtási ügyében **Kőrösi Bálint** kérelmére **Dr. Koller Imre** kösedelemes árverési vovó ellen ennek kárára és veszélyére és bánatpénzének elosztására mellett 1907. évi július 1-én, 1899. évi december 15-ik napjától járó 5% kamattal 1 kor, ezuttal és a még felmerülő költségeknek követelése kielégítése végett az 1881. LX. t.-cz. 144. és 185. §-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbírószálg területén lévő és a szerelmű 393. számú tjkvben A. I. 739-740. hrsz. 394. ö. i. számú egész házra és beltelekre 846 korona kiküldetési árban és a szerelmű 515. számú tjkvben A. I. 2-9. sorszám alatt felvett ingatlanoknak **Kőrösi Ferenc**zel megillető fele részére 844 korona kiküldetési árban ezenel elrendeli és annak Szeremle község-házánál **1900. évi szeptember hó 18-ik napjának délutáni 3 óraját** kitűzi, amídon a fennebb körülírt ingatlan a kiküldetési áron alul is eladatni fog.

Árverezők tartoznak a kiküldetési ár 10%-át készpénz vagy óvadékképes papírban a kiküldöttnek átadni.

A kir. jbiroság mint telekkönyvi hatóság.

Baján, 1900. évi július hó 12-ik napján.

Bardócz kir. jbiros helyett

Dr. Magay Sándor,

kir. ítélőtáblai bíró.

7411. szám.

tkv. 1900.

Árverési hirdetmény.

A bajai kir. tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést **Dr. Berezy Albert** bajai ügyvéd által képviselt **Pollák Jakab** bajai lakosnak, **Perlesz Zsigmond** mint kiskoru **Braun Judit** term. és törv. gyámja baracskaik-gyurityi lakos elleni végrehajtási ügyében 682 kor 46 fillér tőke, ennek 1897. évi július hó 1-5-ig járó 6% kamatai 53 kor 62 fillér eddig, 17 korona 60 fillér ezuttal és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi LX. tezik 144. és 185. §-ai alapján a szabadkai kir. törvényszékhez tartozó bajai kir. járásbírószálg területén lévő és a baracskaik 1119. számú betét illetve tjkvben + alatt felvett 3216. hrsz. ingatlanra, melyre egy ház épült 1200 korona kiküldetési árban, a baracskaik 1159. számú tjkvben I. alatt felvett 3215. hrszámú ingatlanra 92 korona kiküldetési árban és végül a baracskaik 1552. számú tjkvben I. 1-11. sorszám alatt felvett 1/3 teleknek **Kiskoru Braun Judit** nevére írt fele részére 1600 korona kiküldetési árban ezenel elrendeli és annak **Baracska község-házánál 1900. évi november hó 2-ik napjának délelőtti 10 óraját** kitűzi, a midőn a fennebb körülírt ingatlan a kiküldetési áron alul is eladatni fog.

Árverezők tartoznak a kiküldetési ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldöttnek átadni.

Vevő köteles a vételárat három egyenlő részletben és pedig az első részletet az árverés jogerős emelkedésétől számított 30 nap, a másodikat 60 nap, a harmadikat 90 nap alatt az árverés jogerős emelkedésétől számított 5 % kamatokkal együtt a bajai m. kir. adóhivatalba befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

A részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt a tkvi. hatóság irattárában és Baracska község-házánál megtekinthetők.

A kir. járásbírószálg mint tkvi hatóság.

Baján, 1900. évi július hó 19-ik napján.

Temmer kir. albíró helyett:

Bencze Balázs,

kir. törvényszéki bíró.

606. 1900.

végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a bajai kir. járásbírószálg 1900. évi Sp. 308/3. számú végzése következtében **Nagy Miklós** ügyvéd által képviselt **Sachin Kristóf** javára **Kolozsvári László** ellen 139 kor 28 fill. s jár. erejéig 1900. évi ápril hó 7-én fogantatott biztosítási végrehajtás utján lefoglalt és 1000 kor — fillre becsült következő ingóságok, m. m.: 1 sárga és 1 fekete ló nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbírószálg 1900-ik évi V. 611/5. számú végzése folytán 139 kor 28 fill. tőkekövetelése, ennek 1900. évi mártius hó 19-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 40 kor 30 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Baján a végrehajtást szenvedő lakásán leendő esközölésére **1900. évi augusztus hó 31-ik napjának délelőtti 10 óra** határidőül kitűzték és allok a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében köszipénzfizetés mellett a lögjobbét ígérőnek, szükség esetén becsásron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1900. évi augusztus hó 12-ik napján.

Rácz István,

kir. bírósági végrehajtó.

A Bernhart Ernő-féle

HAYNALD-UTCZAI 531. SZÁMU HÁZBAN

EGY UTCZAI ÉS EGY UDVARI LAKÁS kiadó.

ALAPITTATOTT 1882. ALAPITTATOTT 1882.

SCHNETZER ERNŐ

ÜVEG-, PORCELLAN-, KÖEDÉNY-, LÁMPA-, KÉPKERET- ÉS TABLAÜVEG-KERESKEDESE BAJÁN.

Ajánlja légmentesen záró befőttes üvegeket gyári áron.

Fehér, színes és jegecsez üvegből.

Minden háztartásban nélkülözhetetlen.

SZŐLLŐMOSÓ.

Minden közönséges befőttes- és uborkás üvegek legolcsóbb áron kaphatók.

Olcso árak! Olcso árak!

Kérem tessék elolvasni!

Mondanom sem kell, hogy a légy, mely minden helyen megfordul, még ételünkbe is belöködik, ezt egy gazdaságnak sem szabad tűrni, ezért az ételt le kell borítani, de csakis a

sodrony ételborítóval,

mely nálam 8 féle nagyságban és különböző színekben a következő áron kapható:

c/m.	18	20	22	24	26	28	30	32
fill.	40	50	60	70	80	100	120	140

de ezzel még nem tettünk eleget, mert a legyet ártalmatlanná kell tennünk, és ezt legegyszerűbben csakis a

sodrony légyfogóval

érhetjük el, melybe egy darabka cukrot vagy gyümölcsöt helyezünk, mi által a legyek naponként ezrével pusztíthatók. — Egy ily sodrony-légyfogó ára 1 korona 20 fillér.

Egyszermind ajánlom fölülmulhatlan erős és olcsó

sodrony ágy- betéteimet,

melynek ára csak 8 korona, ezt kell, hogy a legszegényebb ember is megszerezze, egyrészt olcsóságánál fogva, másrészt pedig egészségügyi szempontból, mert ezáltal a szalma kollemtelen és egészségtelen kigőzölgesétől, valamint a férgek elszaporodásától megóv bennünket. Az ágy belvilágának mérete hozzám való beküldése után 1 nap alatt a legpontosabban elkészítették.

Készíték továbbá

ruganyos kocsiüléseket

felakasztható és faláddal 12 koronáért.

SODRONY LÁBTÖRLŐKET

c/m	30-50	30-60	30-70	40-70	
és a következő árakban:	fill.	110	130	150	200

(fekete v. rezesített) nagyság szerint

Elvállalok mindenféle sodrony fonatokat, kertek, szőlők, és udvarok bekerítését, kavics-kosarak, áthányó rosták föld és kavicsnak, ökör-szajkosarak, méhészkötők, baromfi ketrecek s minden e szakmába vágó munkát olcsón, jól és a legrövidebb idő alatt szállíttatnak.

ifj. UTRY PÁL, BAJÁN.

Gőz- és kádfürdő bérbeadás.

A bajai izr. hitközség, a titájdónát képező, Baja város élénk forgalmu helyén fenálló

gőz- kád és zuhanyfürdőjét

fürdőbérleti lakással és kerttel együtt 6, esetleg 9 évre bérbeadja. A bérlet kezdete 1901. május 1-je.

Pályázni szándékozók tartoznak 500 koronát akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapirban a hitközségnek letenni.

Írásbeli pályázatok folyó évi október hó 20-ik napjáig a hitközség jegyzői hivatalában nyújthatók be. Az esetleges szóbeli tárgyalás a hitközségi előjáróság által október 21-én délután 4 órakor fog megtartatni.

A részletes feltételek a jegyzői hivatalban tudhatók meg és kívánatra írásbeli felvilágosítás is adatik.

Baja, 1900. augusztus hó 14-én.

A bajai izr. hitközség előjárósága.

Le Griffon

valódi francia szivarkapapír és hüvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

M.K. EGYETEM VECYTANI INTÉZETE:

A KRISTÁLY

SZT LUKÁCSFÜRDŐI

HEGYIFORRÁS

IGENTISZTA

BICARBONAT.

ÁSVÁNYVIZ

KAPHATÓ: FÜSZERKERESKEDESEKBEN VÉNDÉGLÖKKBEN ÉS MINDEN VASUTI ÉTKEZŐ KOCSIBAN.

Baján:

Stern Hugó, Drescher Gyula, Gludovác Ferencz utóda, Sarffenberger Lajos, Bruck Pál és Stampfl Jenő jól felszerelt fűszer-, csemege- és ásványvíz kereskedésében.

3076. szám.
tk. 1900.

Árverési hirdetményi kivonat.

A b.-almási kir. jbiróság mint tkvi hatóság részéről közhírre tétetik, miszerint Mukits Simon ügyvéd kérelme folytán Madarász Abelné szül. Németh Johanna végrehajtónak — Szabó Pál és neje Kovács Julia végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében Szabó Pál késedelmes árverési vevő ellen az árverés 944 kor. vételárhátalék, annak 1899. évi augusztus hó 3-tól járó 5% kamatai 31 kor 52 fill. eddig megállapított 20 kor 80 fill. ezuttal és a még felmerülendő költségeknek kielégítéséig végett az 1881. évi LX. t.-cz. 176. és 185. §-ai értelmében a szabadkai kir. törvényszék területén lévő a jankováczi 2972. számú betétben A. I. 1-2. sorsz. a felvett 441. és 442. hrsz. 362. ö. i. számú ház és beltelkekre 800 korona kikiáltási árban ezennel elrendeltetik és annak a Jankováczi községhezánál leendő megtartására az 1900. évi szeptember hó 14-ik napjának d. u. 3 órája kitűzetik, mely alkalommal a késedelmes vevő kárára és veszélyére, bánatpénzének elvesztése mellett a jelzett ingatlanok a kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezők tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldöttnek átadni.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.
B.-Almásán, 1900. július hó 26-án.

FICZERE, kir. albiró.

20% engedményt kap mindenki.

GUMMI

és halhólyag, az egyedüli legbiztosabb, legmegbizhatóbb és teljesen ártalmatlan, gyorsan és könnyen alkalmazható óvszer férfiak és nők részére. Ára tucatszónként eredeti párisi minőségben frt 1.—, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— és frt 8.—. Bouts americ. tucatzaja frt 3.—, 4.— és frt 5.—. Női óvszerek: Hasse tanár-féle frt 2.—, Mensinga tanár-féle frt 2.50. dr. Earlet-féle frt 3.— darabonként. Ezen női óvszerek százszor is használhatók.

Hölgy szivacsok, valódi párisi, tucatszónként frt 2.—, 3.—, 4.—, 5.— és frt 6.—.

Diana öv havi kötő nőknek, legjobb a világon, drbjá frt 2.50.

Kimerítő árjegyzék zárt borítékban ingyen és bérmentve.

Megrendeléseket pontosan és diszkrétan eszközöl utánvét mellett vagy a pénz előleges beküldése után

J. REIF.

Bécs, Brandstätte 3.

1881-ben alapított hírneves ligenciai specialista cég.

20% engedmény!

ki e hirdetésre hivatkozik!